

Frihed og Fædrelandssind aander gennem vor Sagaskrivt

Taler

Jacob Aall

Dato

21 juli 1830

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Debatt om støtte til utgivelse av Norges gamle lover

- 1 Hr. Præsident! Hvor betænkeligt det end kan være, at foranledige
Statsudgiverne forøgede til en Tid, da Landet, formedelst slette Conjunctioner,
synes at være i en lidende Tilstand, og Thinget har Vanskelighed for at
tilveiebringe Statscassen de nødvendige Tilflydelser, anseer jeg det dog for min
5 Pligt, at tale nogle Ord for Hr. Professor Lundhs Forslag, som nu behandles.
Det vil undskyldes, om jeg ikke fordølgder min Interesse for en Sag, hvormed jeg i
roligere Dage meget har beskjæftiget mig, og for hvis Fremme jeg, i den
Overbeviisning, dermed at have gavnet et elsket Fædreland, har oppofret ikke
ubetydelige Summer.

10

- I øvrigt vover jeg vel intet ved at paastaae, at det er umuligt at betræde denne
Deel af Litteraturens Bane, og fordybe sig i disse Oldgranskninget, uden derfor
at føle den varmeste Deeltagelse. Denne Sagaskrivt har en underlig Tillokkelse
for hver den, som dermed har gjort sig fortrolig. Den taler det samme Sprog,
15 som det, der endnu høres i vore Fjeldegne og vort Fædrelands afsides liggende
Dale; den afmaler Sæder og Skikke, som endnu der have deres Hjem, og
fremstiller os den Djærvhed i Character, den Fynd og Korthed i Udtrykkene,
hvoraf der endnu findes de tydeligste Spor hos vore Landsmænd i hine Egne.
Neppe gives der noget Land i Europa, som har et troere Speil at fremstille af
20 Oldtidens svundne Dage, neppe noget Land, hvis historiske Mindesmærker
have mere Værd, end Norge. Frihed, høit Fædrelandssind, om ikke nogen
udmærket Grad af Cultur, aander gennem hele vor Sagaskrivt, og
Historieskriverne fremstille Begivenhederne i rene og simple Toner, der endnu
fortjene Efterligning, og med en Fuldkommenhed i Sproget, som, i en vis
25 Henseende, ikke mer kan opnaaes. Saa vist dette er, saa vist er det, at intet Land i
Europa finder mere passende Almueskrivter i sit eget Skjød, i sin egen Oldtid,

end vort Norge, og at der neppe gives noget literairt Arbeide, som vilde gavne vort Fædreland mere, end Bearbejdelsen af disse Oldtidens skatte.

30 Det Arbeide, som af Hr. Professor Lundh nu bydes os, har, fra en anden Side betragtet, en høi Værd. Det lover os en systematisk Samling af gamle Love, som vel aldrig kunde være mer velkommen end i nærværende Stund, da en ny Revision af Landets Love er under Arbeide, og en nye Lovbog kan forventes. Ogsaa i denne Henseende udmærker sig vor historiske Oldtid fra de fleste andre
35 Landes. Hverken Fædrelandets indvortes Beskaffenhed eller vore Forfædres Frihedsaand og ædle Sind gav Adgang for feudalistiske Institutioner, eller for de Undertrykkelser, som en stor Forskjel mellem Stændernes Vilkaar og Stilling andensteds foranledigede. Vore nye Lovforfattere ville saaledes, idet de gjøre sig Menneskehedens Fremskridt paa Culturens og Statsoeconomiens Bane egne,
40 tilvisse ikke bedre kunne udføre det dem betroede vigtige Arbeide, end ved at sætte sig ind i den frie Aand, der, med faa Undtagelser, gaaer igjennem vore ældre Love. Skulde det vel være passende, af en utidig Sparsomhedsaand at vise et Arbeide tilbage, der lover os et saa herligt og gavnligt Udbytte? jeg formener, at Forslaget kun behøver at nævnes for at tilstaaes.

45 Det vilde vistnok være saare ønskeligt, om ogsaa den Deel af Forslaget, som den beskedne Proponent ikke for Tiden vover at forelægge Thinget, kunde vorde udført. Udgivelsen af de omhandlede Diplomer og de historiske Haandskrivter, som ved Proponentens utrættelige Flid ere samlede i et fremmed Land, vilde
50 rimeligviis udbrede Lys over den Deel af Norges Historie, som er mindst bearbejdet. Siden vor Sagaskrivt ophørde at tale, er Norges Historie mørk og mangelfuld, og ethvert Bidrag til at udfylde disse vor Histories ubeskrevne Blade maatte visseligen være høist velkomne. Men hvor Proponentens Beskedenhed tier, vover jeg ikke at opløfte min Stemme; men overlader det med ham til en
55 bedre Tid at see disse interessante Documenter udgivne, enten ved Statens Hjelp eller paa Subscriptionsvei ved Private.

Jeg forlanger visseligen ikke, at der skal lægges megen Vægt paa min Bifaldstale; men jeg kan ikke andet, som norsk Mand, end føle mig Professor Lundh
60 høiligen forbunden, der ved Flid og besværlig Møie, ved at tilegne sig en Sprogkundskab, der ikke letteligen er erhvervet, baner Nationen Adgang til nogle blandt de dyrebareste Skatte, der kunde vorde Fædrelandet til Deel, og som i Udlandet agtes i det mindste lige saa høit, som hos os selv. Han vil i denne Henseende finde en indsigtfuld Medhjælper i den Mand, der med saa megen

Hæder beklæder den for vort gamle Sprog og Oldvæsen nyligen oprettede Lærestol.

Løvrigt maa jeg ganske stemme for, at det forlangte Forskud ikke kommer
70 Forfatteren til Last, dersom det ikke dækkes ved Salget af det belovede Værk;
Videnskabsmanden har sjældent Offere at gjøre af den Art. Han skjænker
Fædrelandet sin Flid og sine Talenter; men det blev sjældent hans Lod at kunne
lægge Guld paa dets Alter. Det vilde i mine Tanker være uskjønsomt af
Fædrelandet, om det vilde lønne hans varme, uegennyttige Iver for en
75 Nationalsag, ved at paabyrde ham og hans Familie et Tab, der kunde medføre et
smertelig Savn. Ligesaa lidet kan jeg med Hr. Capitain Mariboe stemme for, at
denne Sum afdrages den, som er bestemt til Bøgers Indkjøb for Bibliotheket.
Ved Universitetets ophøiede Velgjørers, den danske Konges, Gavnildhed er
dets Bibliothek blevet herligen udstyret. Ved passende Bidrag vil det nu kunne
80 vedligeholde den Rang, hvortil det har hævet sig; men der er visseligen intet at
fradrage, naar ikke en eller anden høist vigtig Videnskabsgreen skal vorde glemt
eller forsømt. Gid aldrig den Dag komme, at man skulde behøve at øse af denne
Kilde for at fremme et eller andet National-Foretagende, og saaledes forvanske
et Gode for maaskee at vinde et mindre.

85 Saaledes stemmer jeg af ganske Hjerte for det Forslag, som af Hr. Professor
Lundh er gjort, og hvormed, om jeg ikke feiler, det af Hr. Expeditionssecretair
Muus i forrige Møde fremsatte er overensstemmende.

90 **Kilde**

Storthingsforhandlinger for Aaret 1830, s. 221-226.

Emner

Debatt, Innlegg i Stortinget, Stortingsforhandlinger

95 **URI**

<https://www.virksommeord.no/tale/frihed-og-faedrelandssind-aander-gjennem-vor-sagaskrivt>